

ЉУБИША ДЕСПОТОВИЋ*

Институт за политичке студије
Београд

НЕБОЈША КУЗМАНОВИЋ

Покрајински секретаријат за културу,
јавно информисање и односе с верским заједницама
Нови Сад

УДК 316.7:314.15

Оригиналан научни рад

Примљен: 15.08.2017

Одобрен: 05.09.2017

Страна: 57-66

ИДЕЈНИ АСПЕКТИ ДУХОВНЕ КРИЗЕ ХРИШЋАНСТВА: РЕЛИГИЈСКИ КОНТЕКСТ МИГРАНТСКЕ КРИЗЕ, И ИДЕНТИТЕТСКЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПО ЕВРОПСКЕ НАЦИЈЕ

Сажетак: У раду ћемо истраживати религијске и духовне основе актуелне мигрантске кризе. Прво малигне процесе, дехристијанизације Европе, и брисање њеног хришћанског идентитетског и вредносног кода, а затим убрзану исламизацију Европе и то преко два паралелна процеса, тзв. европског ислама за исламски живаљ који је део структуре европских друштава, те преко инфилтрације радикалног ислама које се врши масовним приливом мигрантске популације. У трећој фази рада анализираћемо како означени процеси производе идентитетске последице код европских нација које су им изложене у једном својеврсном експерименту *in vivo*.

Кључне речи: Европа, религија, духовност, идентитет, хришћанство, ислам, мигрантска криза

Духовна криза хришћанства, није искључиво последица историјски већ добро познатих процеса секуларизације европских друштава, коју су генерисали убрзани развој науке и општи тренд обавезног образовања у Европи, већ и деловања разних облика тајних организација европске и светске елите које су оспоравале ауторитет и монопол хришћанских цркава на духовни живот човека. Саме цркве пак (Римокатоличка, Протестантске и Православна) давале су свој „допринос” означеним процесима, како ригидним ставовима у питањима догматског учења и апсолутизације своје верске „истине”, тако и коруптивним скандалима, везама са радикалним политичким идеологијама и сл., не ретко протежући своје амбиције и на сферу политичког утицаја над световним аспектима власти. „Џулијан Хаксли је 1940. године писао о томе да је „хуманистичка религија” предодређена да замени традиционалну теолошку религи-

* despotlj@stcable.net

ју, и да су друштвени покрети религиозне природе, као што су Нацизам и Комунизам потврда тог замењивања.” (Асад Т., 2008: 272) Реакција секуларне државе на повремене појаве клерикализма садржана је у сузбијању предметне амбиције тако што је цркву законски али и практично држала далеко од институционалних оквира функционисања политичког система демократских друштава тежећи да основно тежиште њене институционалне делатности лоцира у поље приватног доживљаја вере сваког појединца понаособ.

Дубоки корени духовне кризе хришћанства могу се такође тражити и у Модерни, прецизније у њеном хладном сцијентизму, који је још од Декарта заснован на рациоцентризму, темељећи се на филозофској сумњи и покушајима спознаје мишљења света (из позиције *ја мислим* у позицију *ја знам*), без Бога, дакле на човеку самом и његовом разуму, не слутећи да ће таквом онтолошком заменом уклонити базични темељ фундирања смисла његове егзистенције. Чинило се дуго времена да је научна спознаја света и човека без религије не само могућа, већ и преко потребна, али је после прележаних „дечијих болести” сцијентизма код једног броја критички оријентисаних филозофа дошло до спознаје да свакодневни живот човека и трагање за његовим смислом апсолутно није могућ без референтног оквира који се и даље оријентише према Богу.¹ И то опет, не дефинисаног кроз **институционалне облике религијских система моћи** модерне епохе где је Бог, његово тумачење као и властита хијерархијска номенклатура монополисана до трагичне злоупотребе вере, већ Бога као незаобилазне тачке и референтног оквира света, без којег није могуће дефинисати човека и смисао његове ограничене егзистенције а да се незападне у *епистемиолошки апсурд, духовно ништавило и егзистенцијално незнање*.² Такође, секуларна европска држава, деловала је током модерне историје да би спречила „честе верске сукобе који су друштвени живот изложили самодеструкцији. (...) сматрало се да је то најбоља одбрана мултирелигијског друштва од наметања верских вредности и доминантног утицаја једне заједнице на другу.”³

Криза хришћанства се нарочито продубила у двадесетом веку и то највише у кругу Западне цивилизације и достигла је данас готово понижавајуће размере. Она се није читовала само у ставу према институционалним облицима религијских организација, већ у нечему што је суштински много дубље и опасније по сам демократски поредак и слободу западног човека. Криза је за-

¹ М. Брдар, (2015) *Између бездана и неба*, Институт друштвених наука, Београд, „Немогуће је да поред свега тога, на крају, све остане у контингенцији и неизвесности.(...) Идеја Бога, дакле, потиче из човекове немоћи и неодрживости егзистенцијалне неизвесности. (...) Бог се не меша у људске ствари, да им не би нарушио слободу и заштан пут: да као слободни изборе пут ка њему и награди која води избављењу. Као што смо раније истакли: није реч о избављењу од греха, него од бесмисла.” стр.420.

² „Модерна филозофија, као епистемиолошки скептицизам, је” (тврдио је Ниче) „јавно и тајно анти-хришћанска, иако треба то рећи зарад рафиниранијих ушјују, ни у ком случају није анти-религијска.” М. Суботић, (2015) *Екстремизам под окриљем религије*, Медија центар „Одбрана”, Београд, стр.27.

³ М. Суботић, (2015) *Екстремизам под окриљем религије*, Медија центар „Одбрана”, Београд, стр.24.

хватила *базични корпус хришћанског система вредности* на коме је саздана њена целокупна култура и цивилизација, љуљајући из темеља и саме политичке заједнице које су почеле да *декомпонују свој хришћански идентитет*. Европска унија је још од маастрихтског уговора у великој мери дехристијанизовала свој идентитет отварајући врата идентитетској кризи европског човека.⁴ „Овим идентитетским интервенцијама географске представе о Европи нису се само историјски и културолошки промениле, него и геополитички.” (Деспотовић Љ., 2012: 8) А „Европа за нас зато није географски, него историјски појам. У истом смислу посматрамо и Запад: не као географско подручје света (или Европе), него као посебну историјску епоху у којој се јавио један посебан (по томе назван „западни”) систем вредности! То је систем који полази од личности појединачног човека као најреалније људске појаве, као реалности без обзира нато да ли ми ту реалност можемо да схватимо (и философским појмовима обухватимо) или не!” (Видовић Ж. 1989: 73) Стога је разумљиво али не и прихватљиво, „да досељеници које су јако обузеле исламске страсти и идеје не могу да комфортно живе у цивилизираним институцијама секуларне Европе. А ипак се Европа мора трудити да обузда, потчини и инкорпорира оно што је ван ње и што ће на крају бити унутар ње. Европски стратешки и економски интереси не могу се ограничити на европски континент,” сматра Талал Асад. (Асад Т., 2008: 246)

„Може се дакле. слободно закључити да део западне елите следи традицију филозофије и идеологије **перенијализма**⁵ (која има корене у теозофији и окултизму), а сагласно овом учењу истина се налази у прошлости, посебно у исламу. **Због тога део западне актуелне политичке елите подржава ислам, а мрзи хришћанство.** То је и узрок да у Уставу Европске уније није било места за став о хришћанским коренима Европе.” (Милошевић З., 2013: 37)⁶ Очигледна манифестација те „мржње” огледа се и у чињеници да се на годишњем нивоу другим верским заједницама а највише исламској, прода неколико стотина сакралних објеката, у којима се одавно више не чују благодатни одјечи вибрација хришћанске молитве.

Интригантна су али и субверзивна ова теозофско - окултна струјања у Западној Европи двадесетог века као дела идејних „сурогата за класичну религиозност”, а особито онај правац који преко Рене Генона, Изабел Еберхарт, Рудолфа Фрајхера фон Себотендорфа, Ивана Агелија Мирче Елијаде и других,

⁴ „У овој глобалистичкој творевини води се права кампања против свега хришћанског, па и симбола, посебно крста, који се жели протерати из јавног живота.” Милошевић З. (2013) Религија и идентитет, НУБ РС, Бања Лука, стр.36.

⁵ „Хенри Олкот је желео да Теософско друштво истражује компаративну религију и да тако пронађе „древну мудрост”, посебно у „првотним изворима свих религија, Хермесовој књизи и Ведама”, - другим речима, перенијалну филозофију. Као и Рене Генон, пуковник Олкот је претпостављао да се перенијална филозофија може пронаћи у Ведама; верујући да се она може пронаћи и у Хермесовој књизи, Олкот је следио оригинални перенијализам ренесансног учењака Марсилија Фићина.” М Сецвик (2006) Против модерног света, Укронија, Београд, стр.58.

⁶ „Однос неких држава, чланица ЕУ према хришћанству је веома негативан, што неке аналитичаре наводи на закључак да се ислам и исламизација Уније подржава од неких политичких центара.” Милошевић З. 2012, стр.29.

час отворено час потајно позивају на сарадњу са исламом и то пре свега преко суфистичких учења сматрајући их духовно плодним продуктима оријенталне духовности за материјалистички посрнули Запад. У својој суштини ова школа мишљења/деловања је *западно антимодернистичка* и ослоњена на трагање за „древном мудрошћу” у религијској традицији која је претхришћанска или нехришћанска, па је у том погледу и наклоњенија *источном традиционализму*, као продукту оријенталног типа искуства, посебно суфијске провенијенције, а преко њега и исламу самом. „У Алжиру и исламском свету, суфизам и ислам су били и јесу нераздвојиви. Суфији су по дефиницији муслимани, а религијска пракса суфија се темељи на пажљивом придржавању шеријатског закона.” Особито, јер су сматрали да је пријем у ислам поједностављен, и лишен компликованих духовних припрема.⁷ Суфизам је духовно-филозофски покрет који преко опитних мистичких искустава трага за путевима спознаје непознатљивог (Бога). Он историјски настаје пре ислама као религије, али се брзо и у великој мери инкорпорира у његову религијску праксу и постаје нераскидиви део целине исламске културе.

Утицај ових кругова на неке делове европске интелектуалне и политичке елите није био ни мало за потцењивање, особито зато што је ишао кроз инфилтрацију у различите облике деловања тајних друштава у широком спектру од неогностичара, мартиниста, и слободних зидара па све до најконзервативнијих кругова западног окултизма и теозофских фракција. „Нешто касније, Маргарет Џејкоб је изнела аргумент о постојању историјске везе између секуларних ритуала и формирања модерних политичких вредности. Она описује како је дошло до тога да се нови модел осећања, веровања и церемонијалних активности - „нова религиозност” - повезује са Слободним Зидарима осамнаестог века, и како је то допринело појави либералног друштва. „Разум” и „цивилно друштво” су, по њеном мишљењу, на тај начин сакрализоване у животу нових западноевропских нација - што је (из њеног угла) била права ствар.” (Асад Т., 2008: 272)

Брисање хришћанског кода културног идентитета Европе које је учињено још од мастрихтског уговора јасан је доказ саучесништва европске политичке и културне елите у разарању сопствених нација али и Европе у целини.⁸ Да ту постоје још неке друге арканске намере и патолошки интереси сведоче и следећи наводи: „наиме, постоји хипотеза да је од самог почетка од ствараоца Европске уније замишљено да се униште европске нације и створи нова, мешана раса, са знатно нижим интелектуалним потенцијалом од данаш-

⁷ „Преобраћење у ислам је, технички речено, једноставан процес: нема потребе за неким упућивањем или било каквим стварним формалностима. Све што је потребно јесте да се пред двојцом сведока - који морају бити одрасли људи, муслимани и здрави - потврди вера, речима на арапском: „Нема дугог бога до Алаха и Мухамед је његов пророк”. Тада човек постаје муслиман, и као такав је обавезан да се покорава шеријату, исламском закону...” М Сеџвик (2006) Против модерног света, Укронија, Београд, стр.83.

⁸ „Иако се хришћани на Западу буне против ове нове политике христијанофобије, званичне политике свих држава које чине Европску унију, следећи упутства Брисела промовишу верску трпељивост (толеранцију), што се претвара у национално и идентитетско самоубиство.” Милошевић З. (2013) стр.37.

њих Европљана. Та раса била би лишена своје културе. У свему томе учествују владе европских држава. Другим речима, избеглице са Блиског истока, севера Африке и централне Азије су намерно доведене да „убију” европске народе.” Не уклапа ли се то у радикалан концепт стварања нове „европске нације” идејног инспиратора концепта Пан-Европе аустријског грофа Куденхоф-Калергија са почетка двадесетог века, која треба да буде одвојена од државе, брисањем постојећих граница националних држава и испуњена некаквим новим садржајима који нацију своде на искључиво лични доживљај, без икаквог додира са колективним бићем националне заједнице коју треба разградити.⁹

Под изговором борбе против ауторитарности и моћи европских хришћанских цркава и бришући властите националне идентитете засноване на духовним аспектима хришћанских вредности (људских права, слободе, толеранције и ненасиља,) и свдећи их само на њихову правно-политичку димензију, европска политичка и културна елита је охрабривала појаве којима се тај испражњени идентитетски простор у почетку постепено, а у последњој деценији све интензивније испуњавао другим садржајима нехришћанског порекла. Та главна *инфилтрација* у ткиво европског друштва иде преко Катара и пројекта „Европски ислам”, (чији је сарадник и учесник са ових простора велики муфтија БиХ Мустафа Церић), чији је главни задатак да кроз пропаганду, „ангажовање лобиста, **углавном европских политичара** стварају представу о прихватљивости „европског ислама” и његовом наводном разликовању од екстремизма и фундаментализма радикалног ислама. Из оваквих субверзивних делатности европске власти су извеле закључак „да су катарски инвеститори претња по безбедност, мада од како је почела криза у Европској унији има све више гласова да су све инвестиције добродошле, па и ове из Катара. Све то говори да је Унија у кризи коју можда неће преживети, јер, да подсетимо, у Индији реч „Катар” означава **’мач бога смрти’**”. (Милошевић З., 2012: 93) Жестока уклињења ислама у европска друштва, врше се комбиновањем различитих форми деловања као офанзивних аспеката асиметричне пенетрације. Један који је посебно индикативан, видљив је из следећег примера: у свим земљама ЕУ, особито у Белгији, Холандији, Француској, Великој Британији и Норвешкој, врши се интензивна дистрибуција Курана, а само у Немачкој, исламска света књига је преведена на немачки језик и штампана у невероватних 25. милиона примерака.¹⁰ Ми би смо такав начин деловања назвали **исламско цивилно друштво**. Иако на први поглед делује као оксиморон, јер ислам одбацује демократски поредак као прихватљиви облик политичке егзистенције у земљама које већ јесу исламске¹¹, синтагма *исламско цивилно друштво*, представља карактеристику исламске политичке еластичности, која се користи као асиметрично средство деловања у контексту демократског и цивилног поретка

⁹ Љ. Деспотовић, (2016) Геополитички и демографски аспекти актуелне мигрантске кризе, Култура полиса, бр.31. Нови Сад, стр.26.

¹⁰ Милошевић З. 2013. стр.43.

¹¹ „Тако се у етичким системима светских религија на пиједестал поставља дужност веровања, и то на начин који одговара искључиво тој религији.” Милован Суботић, Екстремистичке тенденције као препрека у (пре)обликовању политичког идентитета Србије, Култура полиса, бр.21, Нови Сад, 2013., стр.174.

западно-европских друштава. *Исламско цивилно друштво* део је исламске *тактике* у којој се демократија и њена евидентна криза и слабости¹² исказаних кроз неолиберални модел деловања, користи као средство против самих демократских друштава, не били се на тај начин лакше остварили *стратешки циљеви* ислама на европском континенту.

Све се чешће у европским интелектуалним али и политичким круговима употребљава појам „*евроарабија*” којим се жели назначити достигнути степен малигнитета исламизације Западне Европе. „Брисел је постао највећи муслимански град у Европи, где живи 300.000 верујућих муслимана који активно исповедају ислам. То значи да у Брислу Исламска заједница контролише више људи од Римокатоличке цркве, политичких партија и професионалних удружења заједно. *На почетку 2012 године у Бриселу је активно радило 200 муслимански организација и 77 џамија.*”¹³ Дакле, типичан начин организовања који припада западном моделу цивилног друштва испуњеног исламским организацијама. О томе непосредно сведочи и Халед Фуад Алам када пише: „Што се тиче организационе структуре, исламистички покрети настали у окриљу муслиманске имиграције у Европи састоје се много више од **мрежних система** него од организованих група у правом смислу те речи.” А мрежни системи су особито важан индикатор мрежног ратовања, како у виртуалном простору глобализованих медија, тако и у његовој просторној реалности која је везана за конкретне аспекте друштвености и цивилног организовања. „То значи да ће многи процеси моћи да се вештачки моделују”¹⁴, и организују, у зависности од потреба и интересе моћи која иза њих стоји.

Као реакција на овакве појаве и процесе, код обичног европљанина индучовала се исламофобија. Она је у тренду сталног пораста у већини европских држава, реактивног је карактера и „природан” рефлекс грађана који су жртве деконструкције хришћанског идентитета. Исламофобија јача зато што се (за разлику од процеса деконструкције идентитета који су скривени у затамљеној зони деловања њихових елита), у свакодневном контакту европљана са последицама деловања радикалног ислама (тероризам и верски мотивисано насиље) производи више него реалан доживљај тескобе, страха и несигурности.¹⁵ Посебан проблем, представља такође сурова чињеница, да данас у Европи

¹² „Поједностављено, ислам за многе вернике представља лек за многе болести од којих пати човек западне цивилизације - морално изопачен, сексуално фрустриран, декадентан, хедонистички обликован, зависан од наркотика, безосећајан, препуштен улици и бројним психичким поремећајима. Ислам баш ту нуди алтернативу - стварање равноправног и праведнијег друштва, утемељеног на традицији, ауторитету родитеља и породице, система који почива на верској хијерархији која једина животу даје пуни смисао.” З. Јевтовић, З. Арачки, Пожар исламског фундаментализма и ћутање Запада, Витешка култура бр.4., Београд, 2015.стр.239

¹³ З. Милошевић Идентитет Европе: будућност муслимана у Европској унији, ИПС, Београд, 2012, стр119.

¹⁴ Савин В. Л (2013) Од шерифа до терористе, Мир, Београд, стр.190..

¹⁵ У Европи све више јача исламофобија заснована на живом контакту Европљана са муслиманима, али и страху даће муслимани ускоро постати већина. Према истраживањима Центра за прогнозирање Салзбуршког универзитета, 53 одсто Аустријанаца сматра да ће доћи до сукоба између староседалаца и имиграната, док 45 одсто мисли да ће сукоб започети хришћани и муслимани.” Милошевић З. 2012.стр.17.

нико од релевантних институција не зна тачно колико се муслимана налази у њеном окриљу. Проблем је комплексан и вишеслојан, а посебно је занимљив његов правни аспект, јер закони о попису становништва забрањују попис на верској основи. И безбедносни аспект на пример, јасно указује да је много муслимана данас у Европи који су без релевантних идентификационих документа па су као такви потпуно ван система и то не само оних статистичког карактера, што је особито ризично по та друштва. Стога је потпуно оправдана оцена неких западних аналитичара да се може говорити о „паралелној исламској реалности” европских друштава на коју она нажалост све мање имају утицај.

Безбедносни ризици таквог стања су не само несагледиви већ и апсолутно неприхватљиви. О томе на најдиректнији начин и потпуно трезвено сведочи бивши британски премијер Дејвид Камерун, који је на конференцији о безбедности у Минхену 2011. изнео признање да је „политика интеграција муслимана у британско друштво претрпела потпуни крах,” и поставио неколико суштинских питања даље судбине тих процеса: „Ми смо принуђени да трпимо сегрегацију, која није део наших вредности. Многи муслимани су неприлагођени. Они се не преобраћају у терористе за један дан, но ми смо сведоци процеса њихове радикализације. Принуђени смо да предузмемо жестоке мере према таквим проповедницима и да забранимо њихову делатност у нашим државама. Дајте да оценимо те организације: верују ли оне уопште у права људи, укључујући и жена и људи других вероисповести? Верују ли у једнакост свих пред законом? Верују ли у демократију и право човека да бира споствену владу? Подржавају ли интеграцију или сепаратизам?”¹⁶

Нечастан допринос свему реченом, дала је и западна друштвена наука, особито политикологија. Уобручена у оквире тзв. политичке коректности, а идеологизована *догмом о мултикултурализму*, деценијама у назад одбијала је да ствари назове правим именом и да тако прекине мук у препознавању опасности које су долазиле из окриља радикалних религијских учења и пракси. Справом то нечасно посртање западне друштвене науке констатује и маркира Мирољуб Јевтић када каже: „очигледне религијске манифестације у политици које су, чак ишле дотле, да се политика апсолутно поистовети са религијом нису хтели да виде.” Типичан пример јесте перцепција и оцена масовних нереда на улицама Париза из 2005. године. Сви су видели да се ради о искључиво исламском револту, а они су ипак говорили да је реч о социјалним нередима изазваним економским проблемима иако су камере западних медија (CNN и BBC) у директном преносу приказивали исламске проповеднике како у класичним муџахединским оделима подбуњују и предводе масу узвикујући „ратни” поклич Алаху Екбер. Јевтић истиче да је „важно да све до краја нереда „објективни француски новинари и научници” нису смели да проговоре о стварној суштини нереда. Нису смели јер је општа слика о којој се и данас 9. година касније после поменутог догађаја у Француској и даље прича, како је мултикултурализам будућност и како је верска хармонија загарантована за

¹⁶ Милошевић З. 2012, стр.31.

вјеки вјеков.” (Јевтић М, 2014: 186) Типичан пример је и рат деведесетих који се одвијао на развалинама бивше СФРЈ. Комплетна западна друштвена наука, особито политиколози, социолози и историчари, конотирали су га као грађански. А он је пре свега био религијски, прецизније верско-конфесионални. У разним комбинацијама на терену су се крваво сукобљавали, римокатолици, православци и муслимани, етно-национално кодирани као Хрвати, Срби, Бошњаци и Албанци.

Констатације бившег британског премијера дакле, отварају суштинско питање, може ли се ислам интегрисати у европска друштва? Одговор многих европских социолога је негативан. Разлози су више него јасни. Ради се о посебном културолошком и цивилизацијском корпусу који је кодиран преко опет потпуно другачијег вредносног система на коме је Европа пре више векова изградила свој цивилизацијски и културолошки код а на њему и читаву социјалну и политичку структуру на којој егзистира.

Све то се малигним процесима исламизације Европе доводи у питање. На пример, ислам је саздан на неравноправности полова у којој је положај жена неприхватљиво дискриминисан још од самог рођења. Он је сексистички настројен према жени и своди је на објекат мушких „права” и страсти. Исламски правни па и политички идеал је шеријат, који је у потпуној вредносној и правној опреци са европским правним нормама и правној филозофији на којој су саздане. „У деликатном преласку с муслиманског права на права муслимана, очигледно је да шеријат у Европи неможе да представља утемељујући принцип. (...) Кривично дело апостазije, које се по традиционалном муслиманском праву кажњава смртном казном, нема правно утемељење у европским земљама; симетрија између религија је немогућа, између осталог и због тога што је дошло до лаицизације хришћанства.” (Алам Х. Ф, 2012; 108) Исти је случај и са доктринама природног права и друштвеног уговора, које се темеље управо на „обрачуну” са хришћанским схватањима божанског права владара али и црква као верски институционализованих система моћи, дајући предност природном праву човека да живи слободно, организован у заједници која је заснована на владавини права и добрих закона без посредовања, тумачења или дозволе црквених ауторитета и њене јерархије.

Списак темељних разлика је подужи, и нећемо се даље њима теретити, јер су и ове већ наведене, сасвим довољне да илуструју и аргументују немогућности ислама да прихвати европске вредности а да самим тим не поништи своје, засноване на потпуно супротним вредносним системима и идеалима социјалног живота нераздељиво прожетих и нормираних муслиманском вером и њеним религијским ауторитетима. Оно што није могуће исламу, могуће је појединачном муслиману као демократска опција интеграције у западна друштва уз свођење свог верског идентитета на искључиво приватни доживљај, као што је то у највећој мери и позиција сваког европљанина као верника у његовим секуларним друштвима. На овакав корак интеграције спреман је занемарљиво мали број муслимана настањених у Европи, чак и оних који су ту већ неколико генерација. А од оних који су тек стигли као део мигрантске популације, то није реално очекивати јер је цео њихов досадашњи живот био

натопљен искуством који са новом средином готово да нема никаквих позитивних додирних тачака. Велики део њихове перцепције западног света ишао је преко *окидентализма*, једнако сведене и једностране слике о Западу као што је у осталом и сам Запад према њима, своју слику градио на поједностављеним представама *оријентализма*.

Ако се пак узме у обзир чињеница да је велики део ове популације опасно средство у рукама својих верско-политичких вођа и организација онда је мозаик ризика по европска друштва у великој мери дефинисан и све транспарентнији. Синтагма „оружје за масовно мигрирање”, на јасан и прегнантан начин конотира суштину актуелних миграционих кретања у којима се демографски вишак становништва користи као *популационо оружје против Европе и њених грађана*. Диригованим векторима инфилтрације исламска емиграција врши дестабилизацију земаља означених као цивилизацијских противника ислама. У осталом једнако прецизно као и у оцени да је „тероризам атомска бомба сиромашних” којим се истиче његов асиметрични карактер али и потенцијал разарања и деструкције.¹⁷

Закључак

Актуелни процеси радикалне исламизације Европе, нису ни случајна ни спонтана појава која се ето данас „дешава” Европи. Они имају своје дубоке корене у духовној кризи хришћанства, одрођавању њене елите, и похлепи дубинских структура моћи које не бирају средства за остваривање својих изопачених интереса. Жртве таквих амбиција нису само појединци, или социјални слојеви, већ читава друштва, њихове националне државе, али и идентитети који их одређују као припаднике европских нација и као хришћане. У садејству са олош елитама Европе и Света, делују и структуре радикалног ислама некада као инструменти а сада све чешће и као партнери, наплаћајући свој коауторски допринос, све дубљом и злоћуднијом пенетрацијом у хришћанско ткиво, посусталих и издаја изложених грађана и држава Европе.

Литература:

1. Alam H. F, (2012) *Globalni islam*, Službeni glasnik, Beograd
2. Asad T. (2008) *Formacije sekularnog*, Beogradski krug, Beograd
3. Brdar, M. (2015) *Između bezdana i neba*, Institut društvenih nauka, Beograd
4. Vidović Ž. (1989) *Ogledi o duhovnom iskustvu*, Svairos, Beograd
5. Despotović Lj. (2012) *Srpska geopolitička paradigma*, Kairos, Sremski Karlovci
6. Despotović Lj., (2016) *Geopolitički i demografski aspekti aktuelne migrantske krize*, Kultura polisa, br.31. Novi Sad

¹⁷ „Данас је верски императив тероризма заиста најснажнија карактеристика терористичких активности”. Б. Хофман, Унутрашњи тероризам, Народна књига, Београд, 2000, стр.78.

7. Subotić, M. (2015) *Ekstremizam pod okriljem religije*, Medija centar „Obrana”, Beograd
8. Sedžvik, M. (2006) *Protiv modernog sveta*, Ukronija, Beograd
9. Milošević Z. (2012) *Identitet Evrope- budućnost muslimana u EU*, Institut za političke studije, Beograd
10. Milošević Z. (2013) *Religija i identitet*, NUB Republike Srpske, Banja Luka
11. Stepanov R. Despotović Lj. (2002) *Evropska unija*, Stilos, Novi Sad
12. Savin V. L. (2013) *Od šerifa do teroriste*, Mir, Beograd
13. Jevtović Z. Aracki Z. (2015) *Požar islamskog fundamentalizma i ćutanje Zapada*, Viteška kultura br.4., Beograd
14. Jevtić M. (2014) *Verski ratovi u 21. veku, promašaji političke nauke*, Nacionalni interes br.2. IPS, Beograd
15. Hofman B. (2000) *Unutrašnji terorizam*, Narodna knjiga, Beograd

Conceptual aspects of the spiritual crisis of Christianity: religious context of the migrant crisis and identity consequences for European nations

Summary: In this work we will explore religious and spiritual foundations of current migrant crisis. Malignant processes in the first place, dechristianization of Europe, deleting its Christian identity and value code and then accelerated Islamization of Europe via two parallel processes so called European Islam for the Muslim population, which is a part of European societies structure' and through infiltration of radical Islam that is done by massive influx of migrant population. In the third phase of work we will analyze how marked processes effect on identity among European nations which they are exposed in a sort of experiment in vivo.

Key words: Europe, religion, spirituality, identity, Christianity, Islam, migrant crisis